

Zralá výpověď umělce v komorní i monumentální tvorbě

Jiří Hovorka

(17.5.1925 Vikýřovice)

V životních osudech sochaře Jiřího - Juraje Hovorky je i kus z osudu a historie našich národů a států. Po vzniku první republiky se rodina Hovorkových - pobělohorských emigrantů - vrátila z polského Zelowa na severní Moravu. Zde ve Vikýřovicích se J. Hovorka 17. května 1925 narodil. Otec Josef studoval právo v Praze a v Bratislavě, kde si v roce 1934 na pravém břehu Dunaje v Petržalce postavil dům. Dětství sochaře bylo spojeno s touto příměstskou obcí plnou zahrad a sadů, ležící v trojúhelníku států Rakouska, Maďarska a Československa. V roce 1938 však připadla Petržalka - německy Engerau - Německé říši.

▲ NIKÉ, 1998, komb. technika

Rodina Hovorkových odešla do Olomouce. V roce 1944 je mladý Hovorka nasazen v Ostravě, ale utíká a skrývá se před protektorátními úřady až do května 1945. Po skončení 2. světové války se zúčastňuje brigád obnovy. K dětské touze být stavitelem přistupuje vůle stát se umělcem, což podporuje zejména jeho matka. V tomto čase vznikají první krajiny i městské motivy z Olomouce a vyřezávané dřevěné hole s hlavičkami zvířat. Jirka Hovorka modeluje i Masku války - výraz žaloby i odsouzení válečných hrůz

a utrpení. Rokem 1946 začíná jeho profesijní, výtvarná cesta.

Jako mimořádný posluchač studoval v letech 1946-48 na olomoucké Filozofické fakultě kreslení a malování - prof. Jan Zrzavý, modelování - prof. Vladimír Navrátil a nauku o materiálech - prof. Josef Vinecký.

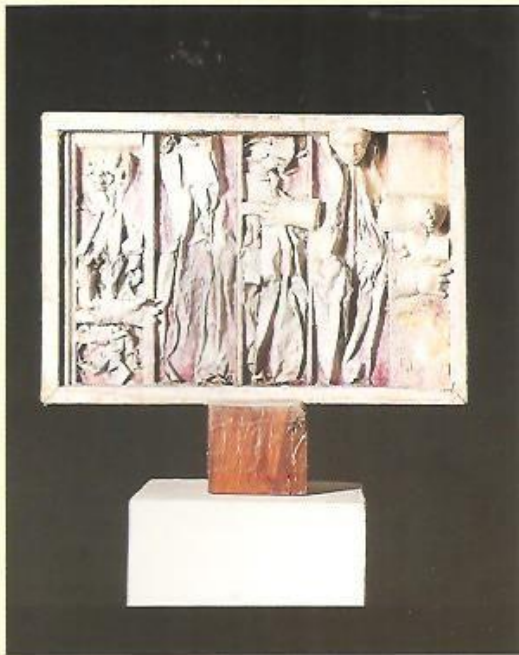
V letech 1948-51 pokračoval studiem na Kamenosochařské škole v Hořicích pod Krkonošemi. Zde se sblížil s velkou tradicí českého sochařství i se jmény Myslbek, Štursa, Šaloun. Na Přehlidce československého umění v Praze roku 1950 se setkal s dílem bratislavského sochaře (a pražského absolventa) Jozefa Kostky, který v tom čase začal působit jako pedagog na právě vzniklé škole výtvarných umění v Bratislavě. Bratislava dětství a mladosti, nabídka nové školy a aktivita mladé generace zapůsobila. Po letech

se J. Hovorka vrátil do Bratislavy. V roce 1956 absolvoval Vysokou školu výtvarných umění u prof. Kostky s diplomovou prací Trávnice I. a II. (figurální motiv žen z horního pohraničí). Stal se příslušníkem mladé generace nového slovenského sochařství (V. Kompánek, M. Ksandr, P. Toth, F. Patočka, V. Moľovský), členem

► str. 27

TITANIK, 1992, třešeň-polichrom ►

▲ DEPOZIT, 1998

◀ str. 2

Svazu slovenských výtvarných umelcov, obětavě pracoval v různých orgánech svazu i v uměleckých komisích Slovenského fondu výtvarných umění - v Stipendijní komisi FVU dodnes.

Po roce 1956 se rozvíjí sochařský program Jiřího Hovorky. Integruje v sobě komorní tvorbu i monumentální realizaci v architektuře. K původní figurální tvorbě soustředěné zejména na motiv ženské postavy přibývají nové motivy a variace. Jsou to ženy

▲ VŮNĚ DŘEVA, 1986

poetické, Děvčata s holubicí, motivy Matky a Matherství, mírová tematika, portréty. V sochařském dotyku a v duchovním kontextu sahá Jiří Hovorka hluboko do minulosti. V jeho díle nacházíme variace na Egypt a řeckou antiku, jsou zde přítomny vzrušující formy i vnitřní dynamismus baroka, ale také oblá, plná modelace Maillolovského původu a stylizace blízká poetizmu moderního sochařství druhé poloviny 20. století. V hloubce stále žije obdiv a úcta ke geniálnímu Michelangelovi a k jeho nadčasovému odkazu. Jiří Hovorka postupně dokonale zvládá materii kamene, dřeva i kovů. Vytváří figurální plastiky i květy, inspirované poetikou přítele Albina Brunovského a jeho fantazijní tvorby. Objevují se díla

stojící na rozhraní realistického zobrazení a abstraktní výrazové i významové podoby. Práh nefigurativního projevu překračují díla - sondy do lidského nitra (Psychoanalýza, Diagnóza), jedinečnou sílu i poezii mají Hovorkova témata vody inspirovaná řekami Dunaj a Nitra, prameny a fontánami. K těm nejmonumentálnějším patří fontána Družby v Bratislavě, která zdůrazňuje architráfový princip podpory a břemene a na svatoplukových prutech sloupu nese stylizované listy lípy jako symbolu Slovanů, pokoje a porozumění. Mnohé monumentální realizace v Bratislavě, ale i v jiných slovenských městech (Žiar nad Hronom, Pezinok, Handlová, Bojnice, Nové Mesto nad Váhom, Nitra, Čadca a j.) vystřídala v posledních letech komorní plastika. K ní patří reprodukováná díla, symbolické přírodní, filozofické i historické motivy, opusy menších sochařských forem, ale hlubokého ponoru do citlivosti lidské duše na tvar, pocit, myšlenku i dotyk

hmoty a času v prostoru lidských snů, vzpomínek a tužeb.

Současná sochařská tvorba Jiřího Hovorky je zralou výpovědí umělce, který podobou i filozofií svého díla reflektuje existenciální pocity člověka dneška, člověka, který zná archetypy dobra a zla a který ví, že opakem vítězné Niké je Honba na čarodějnice i Panoptikum či Depozit odložených iluzí a fragmentů člověka a člověčiny.

Bohumír Bachratý
Foto: archiv autora

▲ HONBA NA ČARODĚJNICE, 1998

▼ PANOPTIKUM, 1998

